

Steeds meer melkveebedrijven lopen tegen de grenzen van hun arbeid aan en besluiten het voeren volledig uit te besteden aan de loonwerker. Het is een manier om tijd voor andere zaken te creëren of personeel uit te sparen, terwijl de kwaliteit van het voeren omhooggaat.

tekst **Jelle Feenstra**

Loonvoeren wordt populairder: arbeid en voerkwaliteit belangrijkste redenen

Loonwerker met mengwagen verovert erf

Begin deze eeuw waren ze er ineens: loonvoerders. Jonge en gedreven knapen met een voermengwagen die aanboden het dagelijkse voeren op de melkveebedrijven voor hun rekening te nemen. Nu, ruim vijftien jaar later, zijn er in Nederland tussen de 40 en 45 loonvoerders, schat Arjan Heersink uit het Gelderse Aalten. Hij was in 2003 een van de eersten in Nederland. In 2015 droeg

hij zijn loonvoeractiviteiten over aan de coöperatieve werktuigenvereniging Barlo, omdat hij het intensieve werk niet tot zijn 67e wilde blijven doen.

Heersink is nog wel betrokken bij verschillende loonvoeractiviteiten. Zo reist hij voor Trioliet door Europa om demonstraties te geven met zelfrijdende voermengwagens voor melkveehouders of loonvoerders. Heersink denkt dat van de

huidige loonvoerders ongeveer een kwart met meerdere personeelsleden werkt. 'De overigen zijn alleen, met z'n tweeën werkende zzp'ers of veehouders die zelf een grote mengwagen hebben en het voeren voor boeren in de buurt er nog even bij doen.'

Heersink schat dat ruwweg 600 melkveebedrijven in Nederland het voeren hebben uitbesteed aan een loonwerker,

Arbeid is reden nummer één om een loonvoerder in te schakelen

Jan Faber: 'Voor 18.000 euro 250 stuks rundvee gevoerd'

Het voeren uitbesteden aan de loonwerker. Maatschap Faber-Oudega wil niet meer anders. Het melkveebedrijf uit Scharsterbrug betaalt wekelijks een vast bedrag van ongeveer 350 euro inclusief btw. Daarvoor komt loonwerker Reitze de Jong of een van zijn mannen dagelijks een klein half uur langs om 150 koeien en 100 pinken en droge koeien te voeren. Bij die laatste twee gebeurt dat om de dag en dan verdeeld over twee groepen. Het loonvoeren startte vier jaar geleden als experiment bij het jongvee en de droge koeien. Dat beviel zo goed dat Jan Faber toehapte toen de loonwerker hem vroeg of hij ook een prijs mocht geven voor het voeren van de melkkoeien. Beide mannen werden het eens. Faber is erg tevreden over de samenwerking. 'Je kunt

de klok erop gelijk zetten dat ze er zijn. Ook als ze iets zien in de stal of het voer, dan melden ze dat, ze zitten er wat dat betreft bovenop.'

Voor Faber is arbeidsgemak de belangrijkste reden om het voeren uit te besteden. 'Ik maak met deze bedrijfsomvang al meer dan genoeg uren, dan is het prettig dat je zelf niet meer hoeft te voeren.' De constante productie van bijna 10.000 liter melk, geen melkziekte meer bij droge koeien, geen omkijken meer naar mechanisch onderhoud en een schoon erf noemt hij als bijkomende voordelen. 'Op jaarbasis ben ik ruim 18.000 euro inclusief btw kwijt. Reken je alles mee, dan kan het volgens mij nooit uit om voor dat bedrag zelf te gaan voeren.' Faber vindt het ook prettig dat hij tot

vlak voordat de loonwerker het erf op komt, nog koeienaantallen of rantsoenwijzigingen kan doorvoeren in het computerprogramma. 'De loonwerker pakt die dan meteen mee.' Hij stelt verder dat het succes van loonvoeren staat of valt met de kwaliteit van de loonwerker.

zo'n kleine 5 procent. Vooral in de provincie Friesland is het loonvoeren populair, constateert Heersink.

Een van de Friese loonvoerders is Reitze de Jong uit Tjerkgaast. Hij startte zes jaar geleden met www.koievenen.nl en kocht er twee jaar geleden een tweede voermengwagen bij. Inmiddels heeft hij een medewerker en twee zzp'ers aan het werk. Dagelijks maken zijn twee wagens 175 kilometer langs dertig melkveebedrijven. Daar voeren ze per dag 5500 dieren, waarvan 3700 melkkoeien, en verstrekken ze 210 ton product per dag. Dergelijke aantallen had De Jong nog niet eerder. 'Het aantal boeren dat overschakelt op loonvoeren, groeit dus wel. Dat heeft vooral te maken met de voortgaande schaalvergroting.'

Zoektocht naar efficiëntie

De Jong stelt dat arbeid de nummer 1-rede is om een loonvoerder in te schakelen. 'De omvang neemt toe en goed personeel is moeilijk te vinden. Zeker in het weekend. Vaak moet de veehouder dan alsnog zelf.'

Reden nummer twee is volgens hem dat de kwaliteit van het voeren beter wordt. 'Sinds het melkquotum eraf is, zoekt elke boer naar wegen om meer melk per koe te krijgen en vooral om het voer zo efficiënt mogelijk in de koe krijgen. Hoe hoger de drogestofopname per koe per dag, hoe beter. En dat gaat nu eenmaal gemakkelijker als er gemengd wordt gevoerd, met steeds meer gespecificeerde enkelvoudige grondstoffen in plaats van de algemenere krachtvoerbrok.'

Het klantenbestand van De Jong varieert van een melkveehouder met 50 koeien tot een met 450 koeien. 'Melkveeouders met een kleine veestapel vinden een voermengwagen vaak te duur. Maar met alleen gras en mais ligt hun productieplafond lager. Als ze toch omhoog willen met hun basisrantsoen, kan loonvoeren een alternatief zijn. Bij melkveeouders boven de 150 koeien is het vrijwel altijd een arbeidsvraagstuk.'

De belangrijkste reden voor melkveeouders om te kiezen voor loonvoeren is arbeid, ervaart ook Heersink. 'Op bedrijven met 300 tot 400 koeien kan het inschakelen van een loonvoerder net een mannetje extra aan personeel schelen. Maar ook voor wat kleinere bedrijven is loonvoeren een aantrekkelijke manier om tijd over te houden. Om de koeien beter te kunnen managen, de puntjes op de i te zetten op andere facetten van de bedrijfsvoering of om meer tijd over te houden voor privé.'

Kostprijs loonvoeren

Het brengt je bijna automatisch bij de eeuwige discussie wat financieel aantrekkelijker is: zelf een mengwagen kopen of de loonwerker laten komen. Bedrijfskundig adviseur Jelmer Sietzema van Accon avm kan daar verschillende berekeningen op loslaten, maar constateert dat uiteindelijk de bedrijfssituatie bepalend is. 'Als je al vijf man personeel hebt rondlopen, laat je minder snel een loonwerker komen dan wanneer je elke dag in je eentje 150 koeien melkt.' Een aantal Nederlandse loonvoerbrij-

ven rekent rond de 35 cent per koe per dag. Reitze de Jong hanteert een prijs van tussen de 1,75 en 2,25 euro per minuut per bedrijf. Hij zegt: 'Ik denk dat je de kosten voor loonvoeren zo'n beetje kunt afstrepen tegen afschrijving, onderhoud, diesel, verzekering en alle kosten die je hebt bij de aanschaf van een eigen voermengwagen. Ga je vervolgens de eigen arbeid van de veehouder ook op waarde zetten, dan is loonvoeren goedkoper.'

Zelf doen of uitbesteden?

Sietzema ziet dat steeds meer boeren het voeren met een voermengwagen overwegen. Daarbij voeren argumenten als homogener kunnen mengen, exacter kunnen voeren door weging en een hogere opname van eigen ruwvoer de boventoon. Ook de mogelijkheid om enkelvoudige krachtvoerders en bijproducten te kunnen mengen is een veelgehoord argument. 'Vervolgens komen ze voor de keus: zelf doen of uitbesteden? Vaak zie je dan dat ze eerst een tijdje gaan uitproberen via de loonwerker en dan besluiten om te blijven uitbesteden of zelf een voermengwagen te kopen.' Heersink verwacht dat de groei van in loonwerk voeren doorzet. 'Als je in je eentje 150 koeien moet melken, dan wordt de stap steeds makkelijker om te zeggen: voortaan ga ik het voeren uitbesteden. Daar komt bij dat bij de meeste veehouders die gaan loonvoeren, de melkproductie omhooggaat en de koeien gemiddeld genomen gezonder worden.'